

27 Januari 2015 // JC

Vlaamse gemeenten failliet tegen 2019?

Nogal wat gemeenten sturen niet consequent op het principe van de autofinanciering; ze onderschatten de impact van stijgende uitgaven op hun vermogen om leninglasten te dekken vanuit eigen inkomsten.

De laatste decennia staan de gemeentelijke financiën sterk onder druk. Als antwoord op fenomenen als belastinghervormingen, wegvallende dividenden, stijgende pensioenen, ... werd het oude systeem van budgettering, meerjarenplanning en boekhouding, vervangen door de beleids- en beheerscyclus (BBC). Entiteiten worden sedert 2014 onderworpen aan nieuwe regels op het vlak van meerjarenplanning, budgettering en rapportering.

Johan De Cooman, expert lokale besturen bij BDO, wijst er op dat gemeenten tegen 2019 een positieve autofinancieringsmarge (AFM) moeten behalen. Dat impliceert dat het verschil tussen ontvangsten (belastingen, retributies, prestaties, enz) en uitgaven (personeelskosten, werkingskosten, toelagen, ...) de leningslasten moet dekken. Een organisatie is maar gezond als ze met eigen gelden haar leningslasten kan betalen.

Eén jaar na implementatie van de BBC onderzocht BDO de digitale meerjarenplannen voor de beleidsperiode 2014-2019. In de vorige legislatuur bedroeg de AFM gemiddeld 650 miljoen, in de huidige nog slechts 100 miljoen. Uit de studie van ABB blijkt dat amper 20% van de gemeenten pas in 2019 een positieve AFM halen.

Nochtans staan gemeenten heel wat stijgende uitgaven te wachten voor o.m. de hogere bijdragen aan de politie, de brandweershervorming, de stijgende pensioenlast, de vergrijzing van de bevolking en toenemende de kosten voor zorg (OCMW) en voor kosten die worden doorgeschoven door andere overheden.

De vergelijking van de neergelegde meerjarenplannen 2014-2019 met de voorgaande legislatuur leert onder meer dat de recurrente uitgaven in de periode 2007-2012 stegen met gemiddeld 3,9% terwijl de steden voor de periode 2014-2019 uitgaan van een stijging van slechts 1,2%. Een opmerkelijk lage inschatting gelet op de reeds aangehaalde stijgende uitgaven. Daarenboven schat men in dat de recurrente ontvangsten gemiddeld 0,1% hoger zullen liggen ten opzichte van de vorige beleidsperiode (van een gemiddelde stijging van 1,5% in de vorige legislatuur naar een gemiddelde stijging van 1,6% in de lopende legislatuur).

Het exploitatiesaldo (recurrente ontvangsten - recurrente uitgaven) evolueerde vorige legislatuur van 1,2 miljard naar 0,7 miljard en voor 2014-2019 van 0,8 naar 1,0 miljard. Een stijging die als positief kan gepercipieerd worden, ware het niet dat dit saldo vooral zal gaan naar de aflossing van (oude en nieuwe) leningen. De gemeenten kunnen dit saldo dus niet meer of slechts gedeeltelijk gebruiken om nieuwe investeringen te financieren.

Het investeringssaldo (investeringen minus subsidies) voor 2014-2019 wordt geschat op 7,1 miljard en dat zou men financieren door enerzijds 5,5 miljard nieuwe leningen en 1,6 miljard uit reserves van de vorige jaren. Maar deze reserves moeten ook dienen om bestaande leningen af te betalen, zodat gemeenten bijna geen investeringen kunnen doen vanuit het exploitatieresultaat.

Als de huidige meerjarenplannen de realiteit weerspiegelen en de cijfers voldoende betrouwbaar zijn, dan moeten de gemeenten binnen de contouren van de ingediende meerjarenplannen dringend op zoek gaan naar meer financiële ademruimte om de positieve autofinancieringsmarge in 2019 te halen. Ze moeten dringend efficiëntieoefeningen doen en een kerntakendebat faciliteren, zo concludeert Johan De Cooman.

Meer efficiëntie binnen de organisatie en het externe beleid kan o.m. door:

- de introductie van nieuwe manieren van werken (e-loket, projectwerking...);
- personeel optimaler in te zetten;
- het lokaal beleid uit te voeren met andere publieke en/of private actoren;
- diensten te reorganiseren of te integreren (o.a. gemeente en OCMW);
- contracten te analyseren en heronderhandelen;
- kosten/baten-analyses voor zwembaden, bibliotheken, ...;
- het aanpassen van de wijze waarop we dienstverlening aanbieden (digitalisering, SPOC, ...)

Naast de efficiëntieoefeningen moeten politieke mandatarissen en leidinggevende ambtenaren in de periode 2015-2019 durven nadenken over de kerntaken van de toekomst. Moet een lokaal bestuur alle bestaande dienstverlening aanbieden of kiezen we voor minder kwantiteit maar meer kwaliteit? Een aantal concrete vragen die besturen zich hier stellen zijn:

- moeten we als gemeente autonoom instaan voor huisvuil ophaling of kiest men beter voor een bovenlokale oplossing?;
- hebben alle aanpalende gemeenten een eigen technische dienst nodig?;
- moet er een gemeentelijk zwembad blijven naast bestaande private zwembaden in de buurt?